

► tjednik Polet objavio je na naslovnici veliki naslov: 'Nešto se događa'. Tekst je najavljivao da se Zagreb budi, predstavljajući novovalne bendove. Iako bi danas sve trebalo biti bolje, ondašnja gradska *it*-mesta, klubovi poput Lapidarija i Kulušića, zjape prazni, nitko valješa više ni ne mašta o povratku u dane slave. Parafrazirajući Polet, ispada da bismo se danas mogli uhvatiti za rešetke na vratima nekog od davno zatvorenih kulturnih mjesta, tresti ih iz sve snage i od muke vrištati: 'Ne događa se - ništa!' Ili barem, ne događa se ništa u centru grada, koji je vikendom često već u deset pust. Tek povremeno proturajaju omanje grupice pijanih klinaca naizmjenice vičući: 'Šemso je na porti', refren hip-hop *wannabe* hita iz reklame za Novu TV.

Ipak, ne podcjenjujmo ih: zahvaljujući njihovim sporadičnim prolascima, centar Zagreba ipak još ne nalikuje na postapokaliptični prizor nuklearne zime, nego ipak tek na selendru iz sibirske tundre, doduše udaljenom od željezničke pruge u polarnoj noći.

U ovoj fazi, Zagreb je očito - dnevni grad! Posljednjih pet godina Zagreb sve više živi na terasama kafića, što daje snažan poticaj njegovom dnevnom i ranovečernjem ritmu, ali s približavanjem ponoći zagrebačke ulice opuste. Pokušate li naručiti topli napitak, poput kave, čaja ili kakaa, poslije 10 sati navečer, velika je vjerojatnost da će vas konobar obavijestiti kako je upravo - opraio aparat!

Proslugodišnje produženje ljetnog radnog vremena lokalima u centru i Tkalićevoj do 1 u noći ispunilo je grad mnoštvom željnih zabave, no s otkucavanjem prvog ponoćnog sata sve je bilo kao prije - dolazi policija, zatvara lokal, a vi se pitate kako sad?

TULUM SE SELI NA PERIFERIJU

No, zapravo nemate kamo - zagrebački noćni klubovi (osim rijetkih iznimaka) zatvaraju se početkom lipnja i to tako traje do sredine listopada.

Tkalićeva ulica - jedna od žila kucavica zabave u centru ima mnogo kafića, ali nema klubova pa potpada pod drugi režim radnog vremena. Klupski noćni život, zabava koja traje do kasno u noć - odavno postoji izvan centra, pa i na periferiji, ali posljednjih godina, ti su klubovi 'povukli' gotovo sve koji navečer izlaze!

Središta su: Jarun, odavno poznato izlaziste koje jede raznorodne profile zabave, od *mainstreama*, do *house-partya*; zatim *lounge barovi* u

brzorastućim poslovnim tornjevima, najviše na potezu Radnička cesta - Avenija Vukovar; te - poprišta specifičnog interesa - pobornika folk glazbe, klubovi poput Ludnice i Fontane. Tu ipak moramo reći da su narodnjački klubovi (ipak!) vitalni i u inače odumirućem centru grada - poput Sokola, još jednog starog zagrebačkog kluba koji posluje bolje nego ikada. Jedna od preživjelih 'oaza' noćnog života na desetak minuta od Trga bana Jelačića je klub Gjuro 2 na početku Medveščaka. Miki Balet iz Škole je i jedan od suvlasnika Gjure. Za razliku od posrnulog *lounge* bara, u Gjuri, zajedno s partnerima, nikada nije odustao od stalnih ulaganja u program pa je i danas, kao i devedesetih taj klub pun od utorka do vikenda. I u radu Gjure osjeti se da ljudi imaju sve manje novca za provode ali je klub, unatoč tome, pro-

fitabilan jer za svaki pojedini dan imaju ekipu koja osmišljava program.

LJUBAVNIČKI ODNOS S KLUBOM

Posebna točka programa je utork, naoko 'mir-tav' dan za izlaske, koji u Zagrebu, međutim, ipak ima tradiciju dana za izlaske, ponajprije zahvaljujući legendarnoj večeri Ruby Tuesdays u klubu Salon.

Utorkom je Gjuro pun, osim slušaonice redoviti su i drugi sadržaji, poput izložaba, promocija knjiga, recitala poezije, živog rock 'n' rolla ili modnih revija. Ipak, ono što utork u Gjuri čini posebnim jest da tada u klub dolaze mnogi važni protagonisti zagrebačkih klupskih večeri u proteklih 20-ak godina, kojima je ova večer ne samo mjehol susreta i hvatanja koraka s recentnim zbivanjima na sceni, nego i pravi vreme-

KLUB KAO NAČIN ŽIVOTA

Neki od prvoboraca ZG-scene priređuju klupske večeri već više od 20 godina, i ne misle stati!

Nikola Devčić - Mišo

Karizmatični producent sinotimni je za Gjuro 2 i najzaslužniji za cool imago tog kluba. Osim klubbingsom, okreće se i angažiranim filmskim festivalima, poput "Filmskih mutacija" i "Subversive Film Festivala." Utemeljitelj je kulturnog 'povremenika' Up& Underground. Gradska ikona.

Miroslav Miki Balet

Kao Alberto Tomba - ili je najbrži, ili (s 200 na sat) izljuje sa staze. Stoji iza najuspješnijih ZG-večeri (godinama surađuje s Devčićem u Gjuri), ili radi veličanstvene prometaše, kao što je Škola. Zadnjih se godina okreće i ugostiteljstvu. Nadamo se da će se ubrzo vratiti, opet s nečim nevidenim!

Filip 'Phat Philie' Ivelja

Utemeljitelj Blackouta, večeri s atraktivnim gostima, jednog od najuspješnijih, ali i najkvantitativnijih i najdugovječnijih programa u klubu Aquarius. DJ od 1995. Nastupao je u svim zagrebačkim klubovima, a i inozemstvu. Kad organizira party, računa s tisuću sigurnih gostiju.

KLUPSKA SCENA Gjuro 2 jedan je od zadnjih bastiona 'urbane' zabave; novootvoreni InBar, kao i većina novotvorenih lounge barova izvan centra grada, odlično radi; Jarun je jedina prava zona zabave u gradu, a Piranha je krcata nekoliko dana u tjednu

plov - u doba kad su i sami 'kraljevali podijem'. Utorak u Gjuri stoga je čvrsta referencija slavne prošlosti zagrebačke klupske scene i meni najdraže mjesto pa čak i najdraži dan izlaska tijekom tjedna. Čar i autentičnost 'utorka' je i to da je voditelj programa jedan od bastiona ZG-clubbinga, Nikola Devčić-Mišo, čiji je život s Gjurom isprepleten još od druge polovice osamdesetih, a program utorkom uspješno vodi punih osam godina.

- Klub sam oduvijek zamišljao kao prostor u kojem je moguć susret s najvažnijim u našem životu - od susreta s nekim bićem iz snova pa do pronalaska inspiracije i uživanja u zajedništvu koje pjeva i pleše. S Gjurom sam ostvario neku vrstu ljubavničkog odnosa, osjećaj da mogu sve i sa svima, to je prostor baš po mojoj mjeri jer da je manji ne bi bilo ovako intenzivnog programa, a da je veći komercijalizirao bi se i delegitimizirao spontanost i izravni odnos, što spada u moje prioritete - kaže Mišo.

No, taj njegov 'ljubavnički odnos' s klubom imaliče u razrađenoj koncepciji i predanom radu koji iz tjedna u tjedan osigurava nove sadržaje za tu večer.

Prije desetak godina, Devčić je osnovao i nevladinu udrugu Bijeli val čiji cilj nije samo proizvesti događaj, nego ga pretvoriti u vijest i napsljetku omogućiti tim mladim, talentiranim ljudima strateški utjecaj na razvoj i unapređenje cijele scene.

- U srozavanju svih kulturnih tekovina grada, sustavnom brisanju zahtjeva izvrsnosti iz kolektivnog pamćenja nemoguće je strukturirati program na duge staze bez uključenja golemog broja ljudi i visoke protočnosti informacija. Na sceni je neka vrsta perverzno užitka u tupom

buljenju u provaliju između integracijskih procesa i lokalnog orgijanja. Današnja je situacija neusporediva s onom iz osamdesetih, kada smo izravno korespondirali sa svijetom. Svi znamo što bi trebalo učiniti, ali takav je cinični um, zna da sve što radi nije dobro i u tome uživa - zaključuje Mišo.

KULTNA MJESTA

Kao da je Zagreb osamdesetih i devedesetih bio mnogo zabavnije mjesto, premda ljudi nisu imali mnogo novca. Iako je mjesta bilo manje, izbor je bio veći i, za razliku od danas, kada se noćna zabava svodi uglavnom na piće u nekom lokalnu u centru i kasniji posjet nekom od klubova. Tada je sve bilo u pokretu, a 'izaći' je značilo posjetiti više kafea i klubova u istoj večeri, koja je počinjala oko 10 navečer, a često potrajala do jutra. Postojala su također svojevrsna 'zborna mjesta', klubovi-kafeji u kojima bi se svi okupljali poslije pohoda po kafićima, a prije odlaska u klubove - primjerice u slučaju posjete Gjuri, *meeting point* bi bili Fanatic i Papagaj, mjesta na Ribnjaku.

Dok danas šetate pustim zagrebačkim ulicama, čini se prilično nemogućim da je u osamdesetima i do sredine devedesetih vladala velika konkurencija među klubovima raspoređenima u samom središtu grada. Puni su bili i Đuro (koji u devedestima mijenja ime u Gjuro II), Jabuka, Saloon, Lap... U Zagrebu se tada izlazilo noću svim danima osim ponedjeljka, a najviše gostiju privlačio je kulturni Kulušić u kojemu su antologijske koncertne albume snimili svi važniji novovalni bandovi bivše Jugoslavije. Suosnivač Kulušića Tomo in der Mühlen ističe kako je ključ uspjeha tog kluba ležao u progra-

mu i najboljim DJ-ima na koje su trošili mnogo novca.

- Bio je to veliki klub i imao je najbolje DJ-e, ali mi smo ih fantastično plaćali baš kao i sve koji su radili u Klubu, pa su bili i motivirani za rad. Zlatno doba Kulušića bile su osamdesete, dolazili su tamo ljudi s najviše novaca, ali i oni najotkačeniji; stalno smo imali gostovanja domaćih i stranih bendova, puštali drukčiju muziku, imali najbolji glazbeni program i ljudi su dolazili jer je to bilo zanimljivo mjesto - prisjeća se Tomo. Ipak, misli da klub poput Kulušića ne bi mogao funkcionirati u današnjim uvjetima jer je najam prostora preskup, propisi su suviše restriktivni, a i sam grad se promijenio, baš kao i cijela Hrvatska.

- Zagreb danas uglavnom nudi mjesta na koja ljudi dolaze pokazati svoje automobile, sebe same, gledaju tako jedni druge, svi su vrlo dosadni i svima im je dosadno. Zadnjih četiri - pet godina opet živim u Zagrebu i primijetio sam kako je ovdje jako važna tzv. ekskluziva. Kada mi netko spomene ekskluzivu okrenem se na peti i uopće ne želim biti dio te ekskluzive - kaže 'brijač' Tomo. Kad se zaželi noćnih provoda, ode u neku od svjetskih metropola ili čak Ljubljani, ali u Zagrebu ne izlazi jer mu smeta što svi priželjkuju isključivo goste s puno novca.

- Takav je pristup pogrešan jer uspješni klubovi svuda u svijetu imaju raznoliku publiku. Naravno, kao ugostitelj trebate one s novcima, ali trebate i zanimljive ljude - umjetnike, glumce, glazbenike, publiku koja nema nužno puno novca, ali neobičnošću privlači druge goste. Kod nas se, nažalost ne drži do takvih ljudi - mediji o njima uglavnom ne pišu, nego pažn-

▶ ju poklanjaju sportašima i političarima i tzv. zvjezdicama, a ne pravim umjetnicima.

NEW YORK, LONDON, PARIZ

Noćnu scenu razvodnjava upravo to što se većina ljudi dolazi pokazati, a ne zabaviti – naglašava In der Mühlen i dodaje kako je u gradovima poput New Yorka, Londona i Pariza nezamislivo ići u noćni život u odijelu. U tamošnje klubove goste u odijelu jedva puštaju unutra, jer znaju da se netko tako odjeven neće razuzdano zabavljati, rasplesati...

Ali, način zabave promijenio se u cijelom svijetu i svugdje se izlazi mnogo manje nego prije, jer ljudi rade mnogo više i treba im ponuditi stvarno dobar program kako bi ih se navuklo da potroše novce na noćnu zabavu.

Ekonomski kretanja donijela su bitnu promjenu ponašanja – svi više rade nego što je to bilo osamdesetih ili devedestih.

Devedesetih, dok je živio u New Yorku, Tomo je non-stop ružio, klubova je bilo mnogo i svi su bili puni. Danas je i tamo klubova sve manje i drukčiji ljudi zalaze u njih, uglavnom oni koji ne rade, a za uspjeh kluba nije važno samo tko u njega dolazi nego i tko ga vodi. Do početka novog milenija to su radili ljudi koji su pripadali umjetničkom miljeu, koji su imali neku priču, ali danas ih otvaraju ljudi kojima je primarni cilj brza zarada, a ne dobra zabava. I nije problem drže li lokale tzv. mafijaši – važno je samo da oni znaju što trebaju raditi. U New Yorku je glavne klubove poput Tunnela ili Limeligha držao mafijaš koji je svako malo bio u zatvoru, ali je znao odabrati i platiti kreativce koji su stvarali program i od tih mjesta stvorili glavna mjesta zabave u gradu.

KOLIKO LOVE, TOLIKO MUZIKE

Većina današnjih vlasnika klubova ne želi platiti DJ-e koliko zaslužuju pa biraju one jeftinije, prosječne. Posljedica je da se u svim klubovima pušta gotovo ista glazba. Jedan od rijetkih zagrebačkih DJ-a čiji program bilježi višegodišnji

CROPIX / VJESLAV SLEEDAR

ZADNJI HR-TABU

Večer u narodnjačkom klubu Ludnica. Nitko ne želi priznati da tamo zalazi, ali - uvijek je puno

uspjeh je Filip Phat Phillie Ivelja, utemeljitelj Aquarisovog Blackout programa, koji misli da je za uspjeh kluba važan jasno definiran program, jer se na taj način oko kluba okuplja potrebna kritična masa i klub se stilski definira. Aquarius je nekad bio savršen primjer uspješnih tjednih programa, imali su super jaku srijedu, Blackout petkom i dance program subotom, utorkom koncerte...

Danas je drugačije, u ponudi gotovo da i nema jakog tjednog programa u gradu – ističe jedan od najboljih zagrebačkih DJ-a.

Phatu se čini da u količini ponude danas nema kvalitete, da se sve radi polovično. Čini mu se da svi žive od *eventa* do *eventa* i da se promo-

tori ne trude do kraja osmisliti *super party*.

- Blackout lounge smo, zbog zasićenja tjednim ritmom, počeli organizirati jednom mjesečno. Htjeli smo si dati vremena za organizaciju jakih *partya* sa stranim gostima.

Mislim da je to prorjeđivanje bilo dobro pa uspijevamo organizirati sjajna gostovanja – evo, 6. lipnja stižu dvije prekrasne mlade dame iz New Yorka – Nina Sky i Rapper N.O.R.E., poznatija kao Noreaga.

Mjesečni ritam Blackouta osigurava nam redovnih 1000 gostiju – kaže Phat i dodaje kako se ipak ne može složiti s tvrdnjom da je Zagreb noću jedan od najdosadnijih europskih gradova.

NOVO (RADNO) VRIJEME

Budućnost noćnog života možda je ipak malo svjetlija

Amelija Tomašević, direktorica Turističke zajednice Zagreba: U Zagrebu ima mnogo klubova, diskoteka i barova u koje se bez problema može otići iza 1 sat po ponoći

■ Nije li zagrebačka noćna scena, kao mjesto na koje dolaze građani i sve brojniji turisti jednostavno – preskromna i previše limitirana restriktivnim zakonima?

-Zagreb ima dobru klupsku i zabavnu ponudu, a o tome najbolje govore i statistički podaci, prema kojima gotovo 27 posto turista koji odsjedaju u zagrebačkim hotelima u metropoli dolazi isključivo zbog zabave. Kad je riječ o mladoj populaciji koja boravi u zagrebačkim hostelima, zbog zabave ih dolazi gotovo polovica, točnije 45,6 posto. Zabavne sadržaje zagrebački turisti vrlo visoko ocjenjuju te je zabava jedan od aduta, uz slikovitost i uređenost grada. Ako pod sintagmom noćni život, mislite na sitne noćne sate, u Zagrebu doista ima puno klubova, diskoteka i barova, gdje se bez ikakvog problema može otići poslije 1 po ponoći.

■ Glavna ulica za izlaske u centru grada, Tkalčićeva, već oko ponoći izgleda kao grad duhova...

-Tkalčićeva ulica je ulica kafića, a ne klubova i, s obzirom na njenu orijentaciju, bogatstvo ponude i života u njoj su vrlo dobri. Strani vodiči o Zagrebu, kao što su npr. 'Zagreb in your pocket' te 'Time Out Zagreb', opisuju Zagreb kao vrlo živahan grad s bezbroj kafića, barova i klubova, a Tkalčičevu svrstavaju u jednu od lokacija koje svakako vrijedi posjetiti i vidjeti u Zagrebu. S druge strane, Tkalčičevu ulicu treba više iskoristiti jer daje *image* i prepoznatljivost grada. Isto vrijedi i za lokale oko Cvjetnog trga.

■ U Rijeci je, primjerice, u centru, oko Korza uvedena tzv. nulta zona, gdje kafići i klubovi mogu raditi bez ikakvih vremenskih ograničenja. Ne bi li to bilo bolje rješenje i za Zagreb?

Uvijek sam za to da se dodatno oživi noćni život grada, ali moramo voditi računa i o građanima - ni jedna europska zemlja nema toliko kafića u stambenim zgradama i to je veliki problem. No, zagovornica sam toga da se centar grada bolje iskoristi i mislim da se ljudi moraju konačno prilagoditi tome da ako žive u strogom centru grada, to znači i drukčija pravila po pitanju buke i gužve. Postoji zakonska mogućnost da produljimo radno vrijeme do 2 sata ujutro.

TKALČIČEVA Glavna ulica za izlazak u Zagrebu također se isprazni do ponoći

KAMO IĆI Kafe Maraschino (lijevo) jedno je od rijetkih mjesta u centru gdje trebate čekati u redu da biste ušli. Odmah iza ugla, ilita, glavna ulica, istovremeno je prazna

▶ EUROPSKE PRIJESTOLNICE DOSADE

All... pomalo dosadan ipak jest, s time se slažu svi naši sugovornici pa i arhitekt Siniša Ilić koji voli izlaziti noću, a znanstveno proučava *café culture* Zagreba. - Jednom su pitali Johna Galliana koja je razlika između Pariza i Londona i zašto svaki vikend leti za London. Galliano je odgovorio: "Paris has no rock 'n' roll." Dugo su titulu "carstva dosade" nosili Beč i Ljubljana, ali čitajući najnovije anketne turiste, tu su titulu preuzeli Zagreb i Bruxelles, vjerojatno s pravom - misli Siniša Ilić.

Primijetio je da ljudi kad dođu u Zagreb prvo budu iznenađeni i kažu kako je sve "beautiful, safe and clean", ali nakon nekoliko dana postane im dosadno i tjesno pa ga s tjeskobom pitaju kako uopće može živjeti u Zagrebu.

- Zagreb se jako uvećao u zadnjih dvadeset godina pa je možda i taj "blow-up" novih ljudi i novih površina, uzrokovao promjenu mentaliteta. Pritom i kapitalizam brutalno oduzima "mozak" i stav". - Zagreb definitivno ne iskorištava svoj boom za razvoj u moderan, brz, elegantan, odmjeren grad, kakav je zaslužio -

Tulum u Zagrebu? Već letim!

→ Mnogi glavni gradovi tranzicijskih zemalja doživjeli su pravi turistički procvat u trenutku kad su intenzivirali avionski promet i počeli dovoditi bogate zapadnoeuropske turiste, koji su ostavljali hrpetine novaca. Također, sve su te metropole subvencionirale low-cost aviokompanije da lete u njihove gradove. Na osnovi takvih iskustava i u Zagrebu se napokon izrađuju studije isplativosti povezivanja s New Yorkom, Londonom, Parizom, Rimom i nekim drugim europskim i svjetskim destinacijama. Iz grada, rezultate najavljuju - sljedeće sezone. Pritom, kako smatraju da se radi o državnom interesu, očekuju i pomoć Vlade RH u promociji Zagreba kao novog turističkog centra Europe. Privilegiju da za 20-ak eura stignu do Zagreba imaju zasada samo Londončani i stanovnici pet njemačkih gradova zahvaljujući Wizzairu i Germanwingsu.

smatra Ilić. - Gradska pješačka zona je zapravo se nije proširila otkad je nastala. Grad je postao tjesan okvir za sve ispod četrdeset, bez razloga eutanazirana prijestolnica.

No, možda je riječ i o globalnom fenomenu jer je svaka kultura danas, pa i "urbana kultura", nepotrebna, ako nije u službi marketinga velikih korporacija.

Urbanost nema jer možda trenutno nije ni potrebna kao što ni ljudi koji nose urbanost nisu potrebni, a urbanost ne čine mjesta nego ljudi.

Zaista, definicija "urbanog" danas znači nešto avangardno, oft: nešto što misli, stvara, komplicira život bahatim političarima...

Stav društva prema urbanog zabavi najbolje se ogleda u prioritetima vodećih hrvatskih medija, koji ekstenzivno prate narodnjačke klubove, dok nema ni retka o urbanim mjestima.

- U Purgeraju se ljeti u jednoj noći okupi i po dvije-tri tisuće mladih ljudi, od kojih su mnogi umjetnici i kreativci, ali te večeri se ni na koji način ne promoviraju u medijima - priča Tomo in der Mühlen. - Jednako tako, pojavile su se stotine novih bendova, ali nitko o njima ne piše niti govori pa se čini kako se ništa ne događa, a to nije točno.

Ilić pak kaže da je ponekad dovoljno zašmiriti i zapitati se tko je naša urednica televizije, naš kolumnist, naš investitor, tko vodi naš omiljeni klub, tko je glumica koju najčešće vidamo u novinama, naš pisac, pjevačica, slikar, intelektualac, gradonačelnik, političar, liječnik, bankar... što su vrijednosti koje oni propagiraju, nude i stvaraju, jesu li one urbane ili provincijalne? Kad se ovdje dodaju i vanjske okolnosti, poput visokih cijena taksija ili ograničenog radnog vremena kafića, nije čudo da Zagrepčani, ali i njihovi gosti ne znaju što bi sa sobom i kamo bi u potrazi za odmorom, što se u dnevnom ritmu sve više svodi na obavlake na rijetke kućne zabave i posve prorojenje izlaske.

Dok je Zagreb zemljopisno sve širi i proračunski sve bogatiji, njegovi građani sve su siromašniji, baš kao i ponuda noćne zabave zbog koje više ne znam je li taj lijepi grad koji volimo goro znosno dosadna metropola ili ipak samo (nakratko) uspavani grad koji (možda još ipak) mnogo obećaje.

DVIJE RUNDE U TAKSIJU

Problem izlaska je i - kako se vratiti kući?!

Zažele li tokom izlaska popiti barem pivo, Zagrepčani se istog trenutka susreću s problemom povratka kući - taksiji je jedan od skupljih u Europi, a ni ukidanje zakona o "0 promila" - iako je načelno dobra vijest - ne predstavlja pravo rješenje za nove izlaske

TAXI u Zagrebu jedan je od najskupljih u Europi, dok je po komforu i stanju voznog parka na samom dnu. U Hrvatskoj, Zagreb je, uz Dubrovnik, daleko najskuplji. Usporediti smo koliko košta vožnja taksijem u drugim gradovima. Želite li ovog vikenda izći i popiti pivo - rezultati su zabrinjavajući! Taksiji će vas koštati kao dvije "ozbiljne" runde.

ZAGREB
Polazak: 19 Kn
Kilometar: 7 Kn
Sat sekancje: 50 Kn
Pivljaga: 30 Kn

RIJEKA
Do 5 km: 13 Kn
Do 10 km: 39 Kn
Do 15 km: 49 Kn

LJUBLJANA
Start: 4,5 do 6 Kn
Kilometar: 7 do 9 Kn

BEGRAD
Start: 5 kuna
Kilometar: 3,5 do 4,5 Kn

BEČ
Start: 19 Kn
Kilometar: 6 do 7,5 Kn

BERLIN
Start: 19 Kn
Kilometar: 7 do 11 Kn

ŘIM
Start: 17,5 Kn
Kilometar: 6 Kn

PARIZ
Start: 15 Kn
Kilometar: 4,5 do 9 Kn

